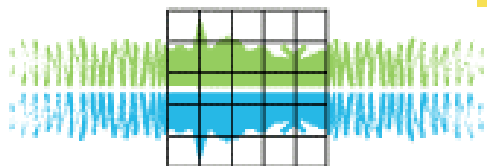

rijksuniversiteit
 groningen

Landschapsbeheer Drenthe

Onderzoek Verjonging jeneverbes in Drenthe

Jeneverbesgilde, Chris Smit
(RUG), LB Drenthe, Floron en Marijke Drees

2004

Jeneverbes in de verdrinking

Knol en Nijhof, Alterra

1. Vergrijzing met dramatische gevolgen
2. Prioriteit voor veiligstellen bestaande struwelen
3. Geen kennis over kieming en vestiging
4. Incidentele verjonging niet eenduidig te verklaren

Jeneverbesgilde, 2005

Wanneer de verjongingsaantallen uit het Alterra rapport (W.C. Knol & B.S.J. Nijhof, 2004) en deze inventarisatie (alleen van de zaailingen) naast elkaar gezet worden is het volgende zichtbaar.

Natuurgebied	Aantal volgens Alterra rapport	Aantal volgens inventarisatie
Aekingerveld		1
Berenkuil		2
De Dennen	Onbekend	3
De Klencke		1
De Palms		18
De Tweelingen		7
Drouwenerzand	Onbekend	> 100
Dwingelderveld	Enkele	> 35 ³
Echtenerzand	20	> 180
Holtstukken		1
leberenplas		1
Mantingerveld		1
Mantingerzand		1
Molenveld	enkele	4
Nuilerveld		7
Terhorsterzand		3

Tabel 8: Vergelijking van de gegevens uit het Alterra rapport (W.C. Knol & B.S.J. Nijhof, 2004) en de gegevens uit de inventarisatie (zaailingen).

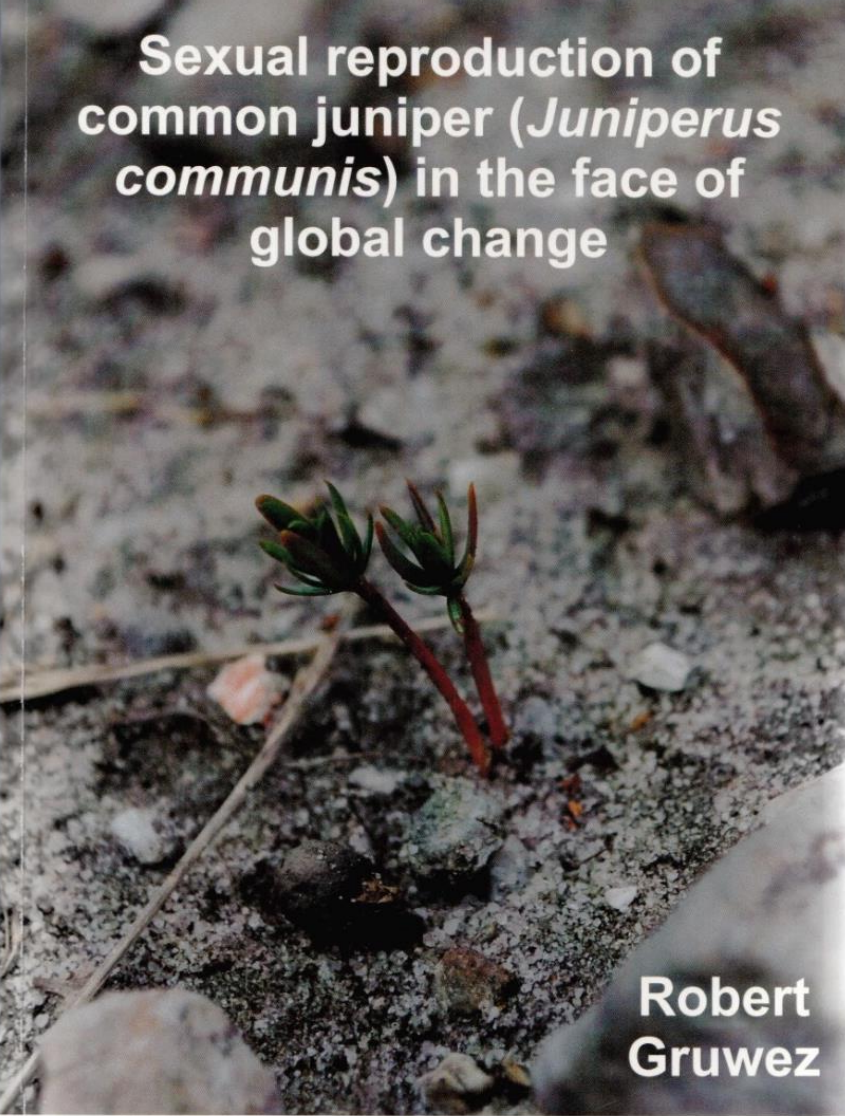
³ Na afloop van de inventarisatie zijn hier meer dan 200 jonge Jeneverbessen gevonden.

Soms wel, soms geen verjonging

Sexual reproduction of common juniper (*Juniperus communis*) in the face of global change

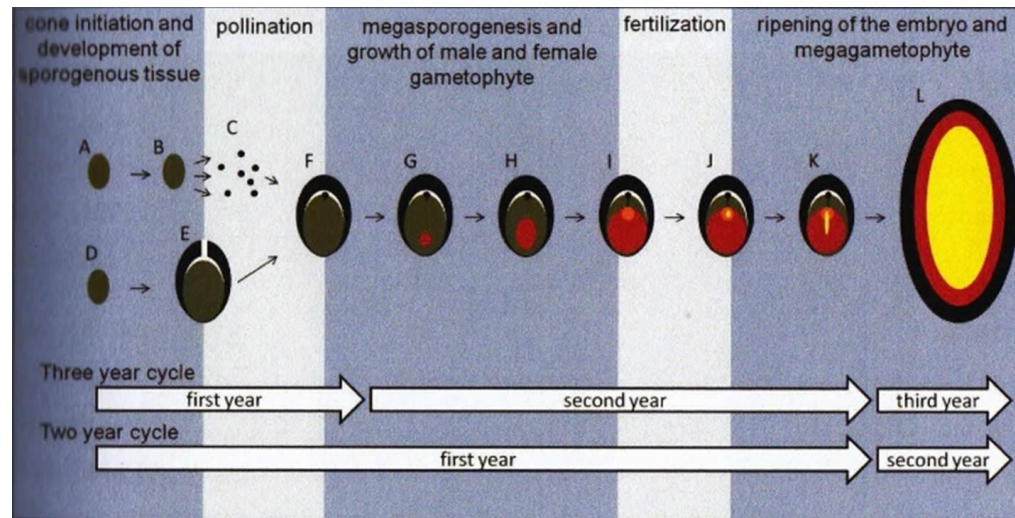

Robert
Gruwez

FACULTEIT BIO-INGENIEURSWETENSCHAPPEN

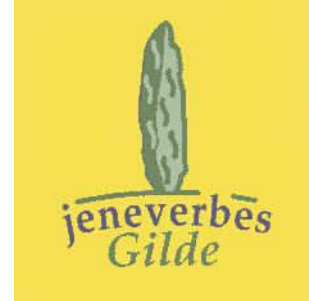
Kieming

m.m.v. Patrick Hommel

Wij: Overleving en groei. Onderzoek door vrijwilligers

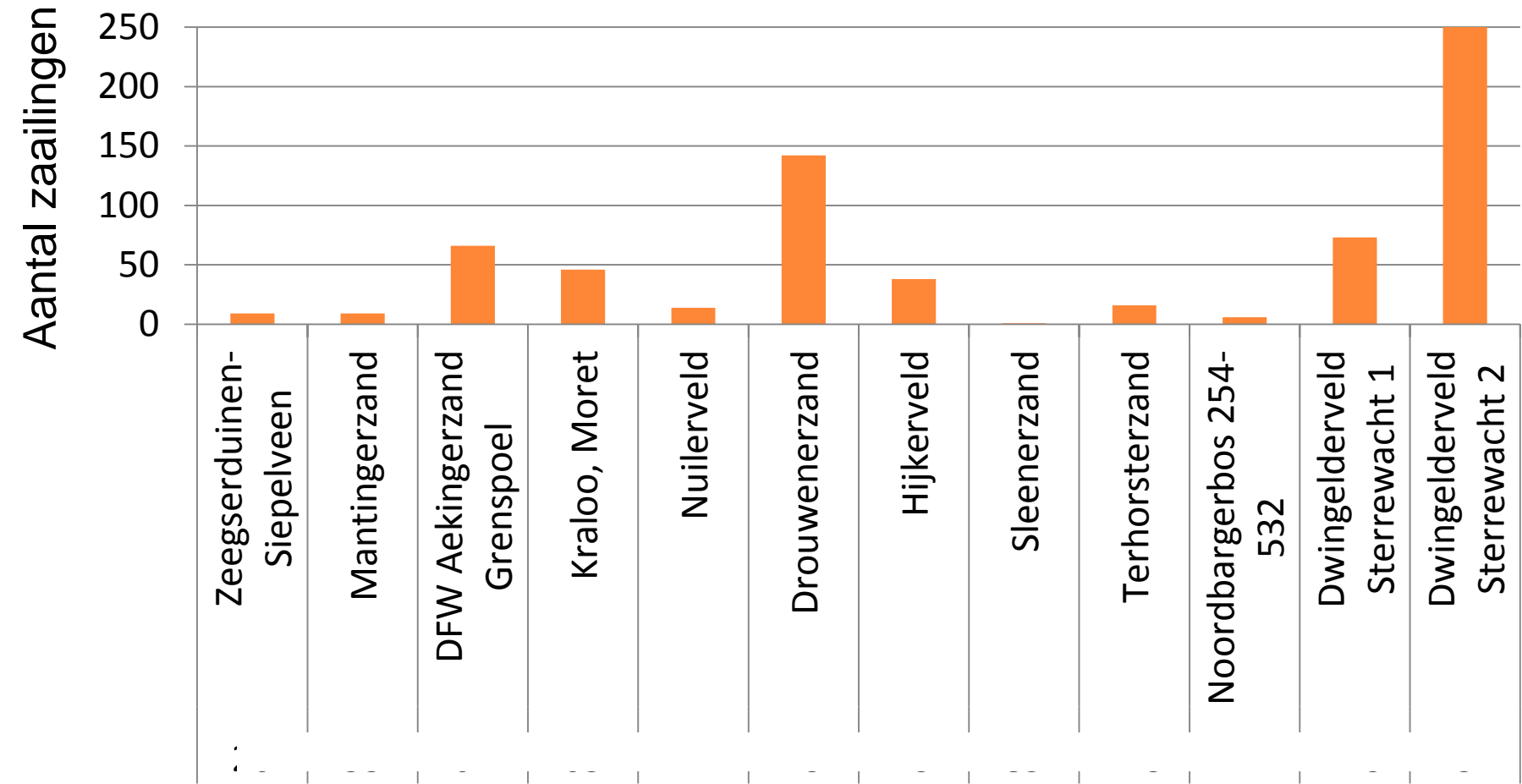

Gebieden

- 1: Aekingerzand,
- 2: Tweelingen
- 3: Drouwenerzand
- 4: Dwingelderveld Sterrenwacht
- 5: Echtenerzand
- 6: Hijkerveld
- 7: Hoekenbrink
- 8: Holtherzand
- 9: Mantingerzand
- 10: Noordbargerbos
- 11: Nuilerveld
- 12: Ter Horsterzand
- 13: Dwingelderveld Vak 33
- 14: Zeegserduinen
- 15: Buinen
- 16: Kraloër Heide

Aantal zaailingen per gebied

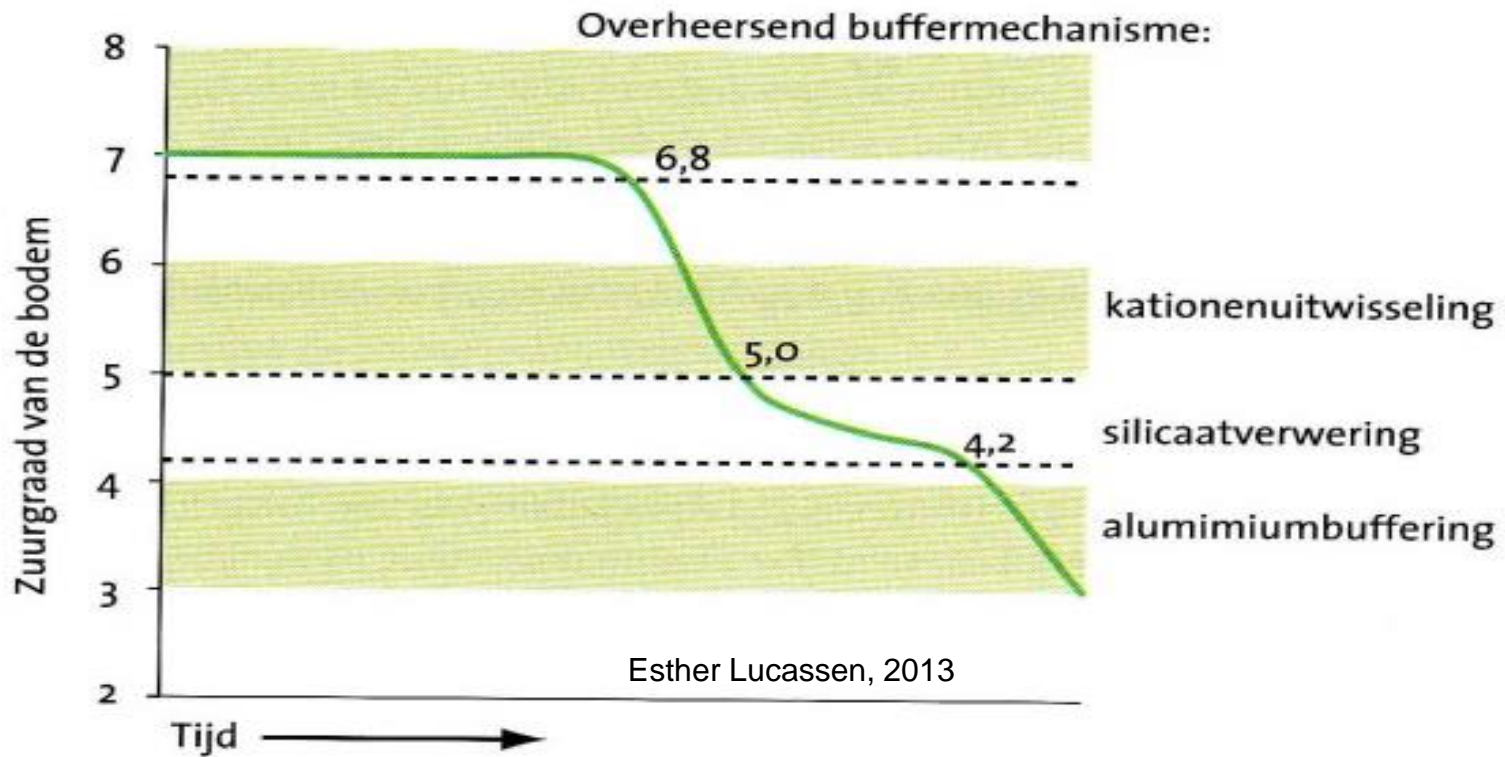
Vragen

- Bodem
- Dynamiek
- Begrazing schapen
- Konijnen

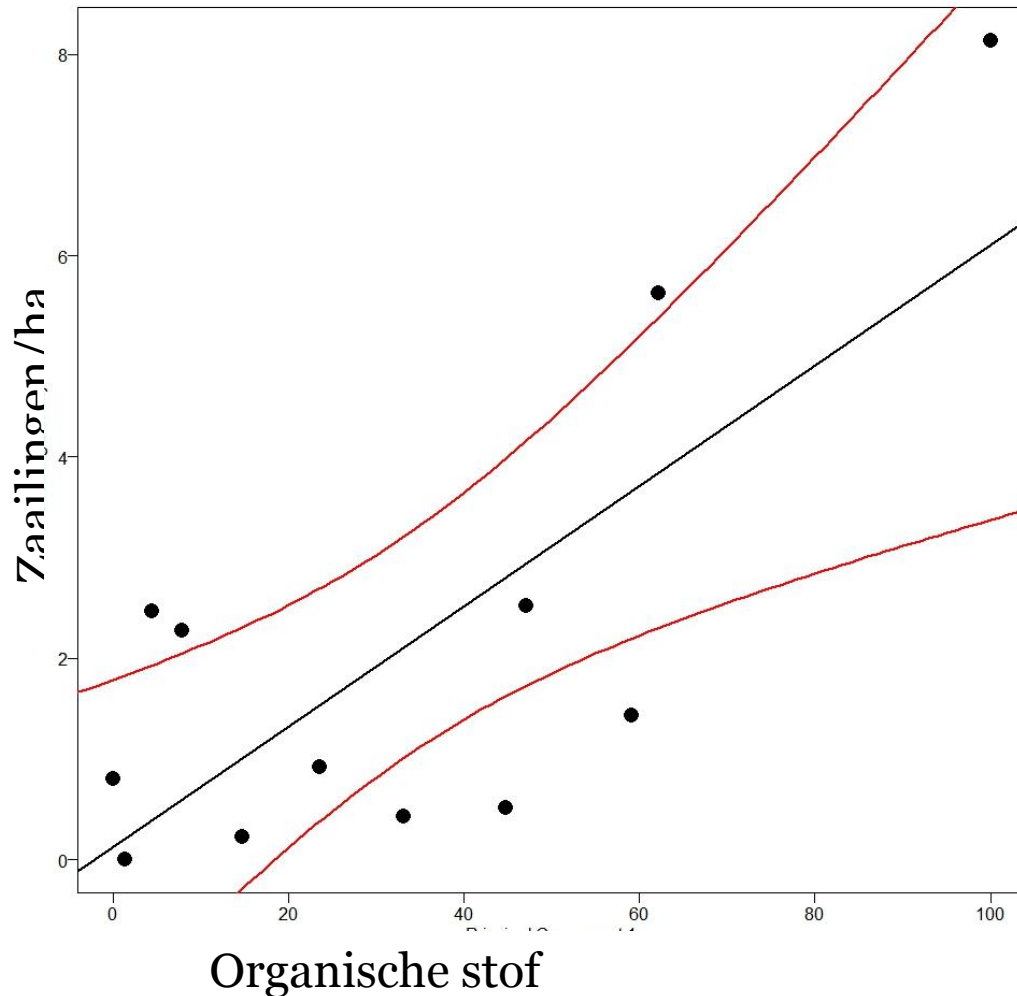

Bodem

N-depositie leidt tot verzuring

Bodemkwaliteit-dichtheid zaailingen

Dynamiek

Hypothese Barkman/Westhoff (1968, 1969):

- Piek rond 1900.
- Periode van overbeweiding gevolgd door rust toen schapen van de heide gingen.

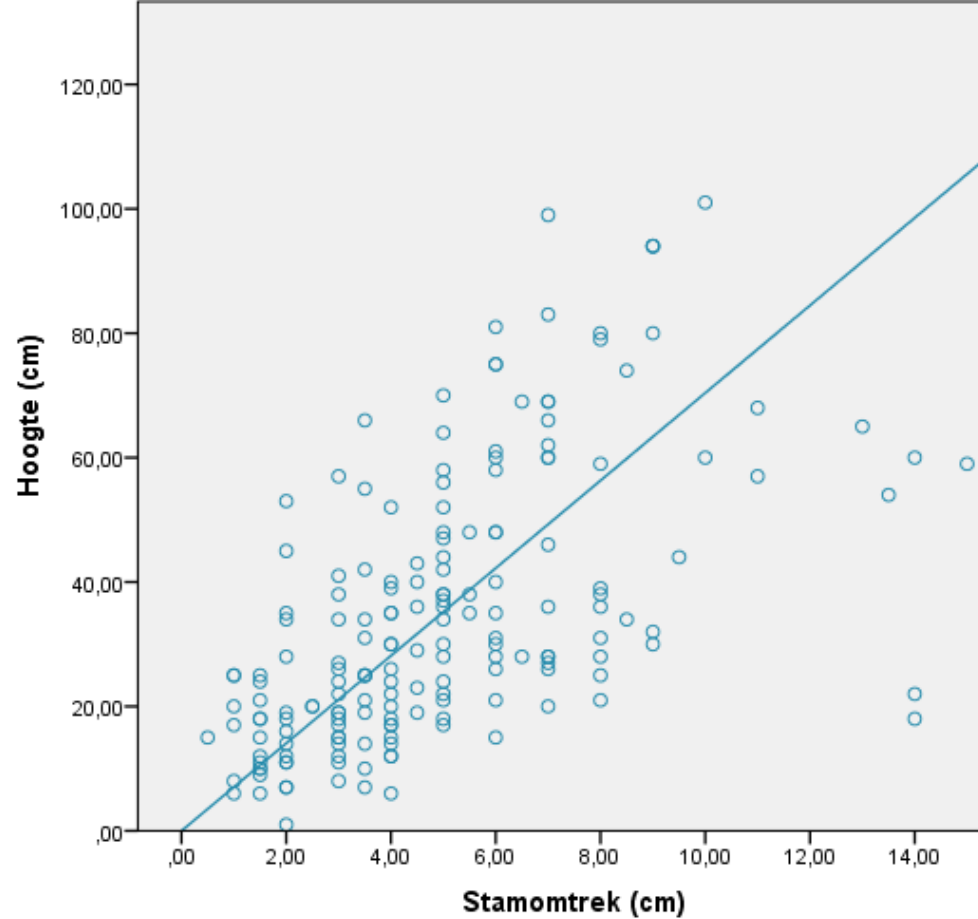
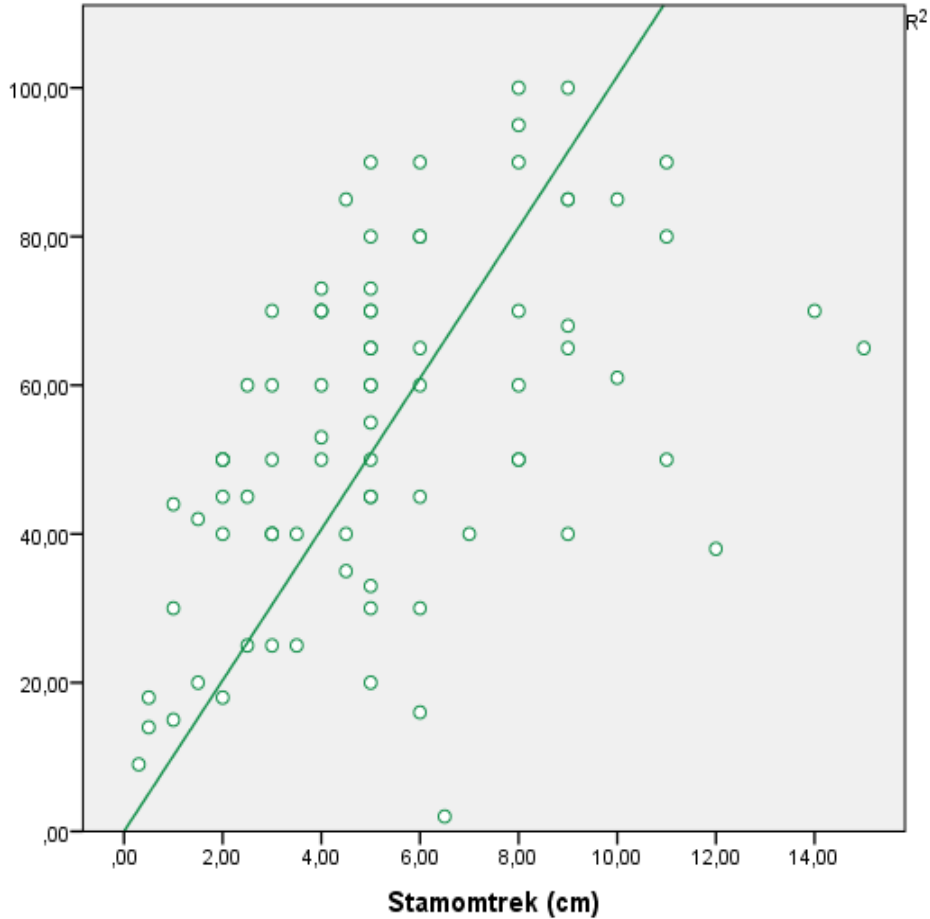

Vraatschade door schaap

(Drouwenerzand, begrazing sinds 1981)

Echtenerzand, Drouwenerzand

Ree

Kraloo, november 2012

Rund

De Tweelingen, juni 2015

Konijn

vraatlijn

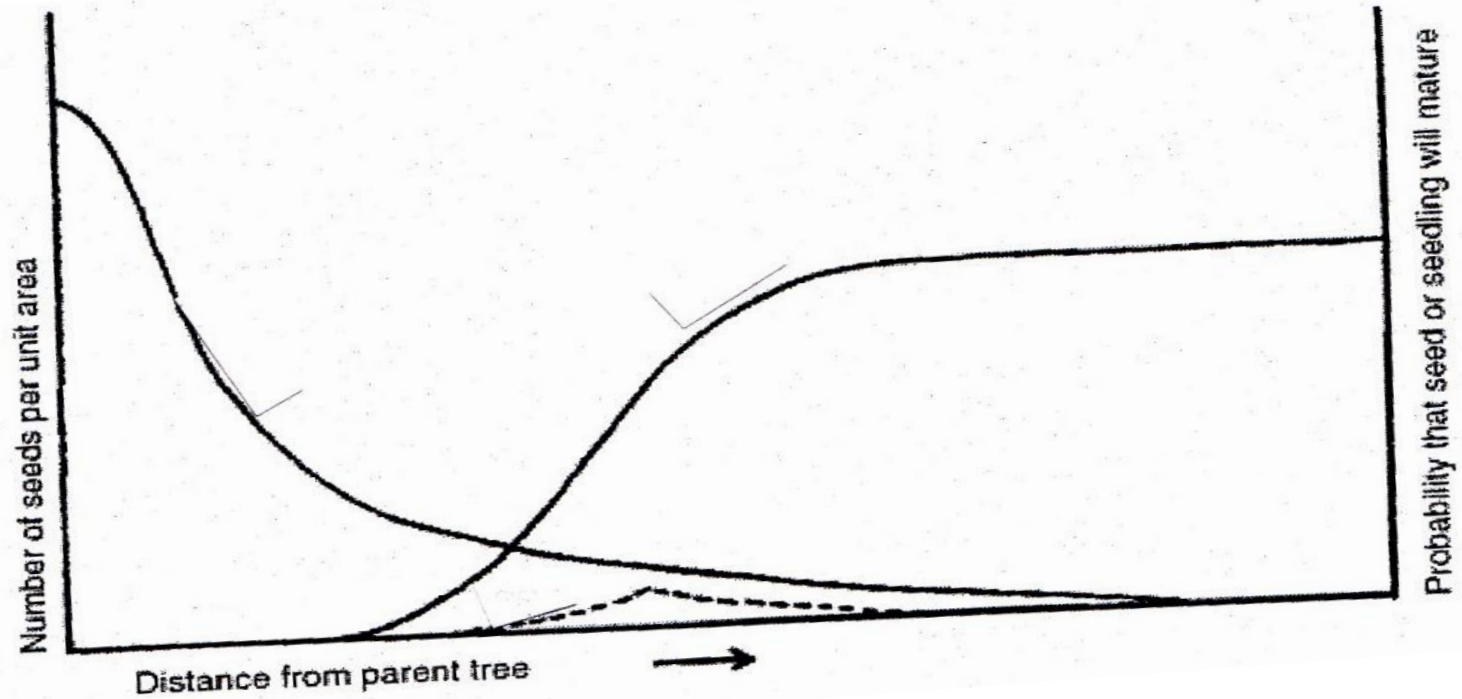

In het veld opgemerkt

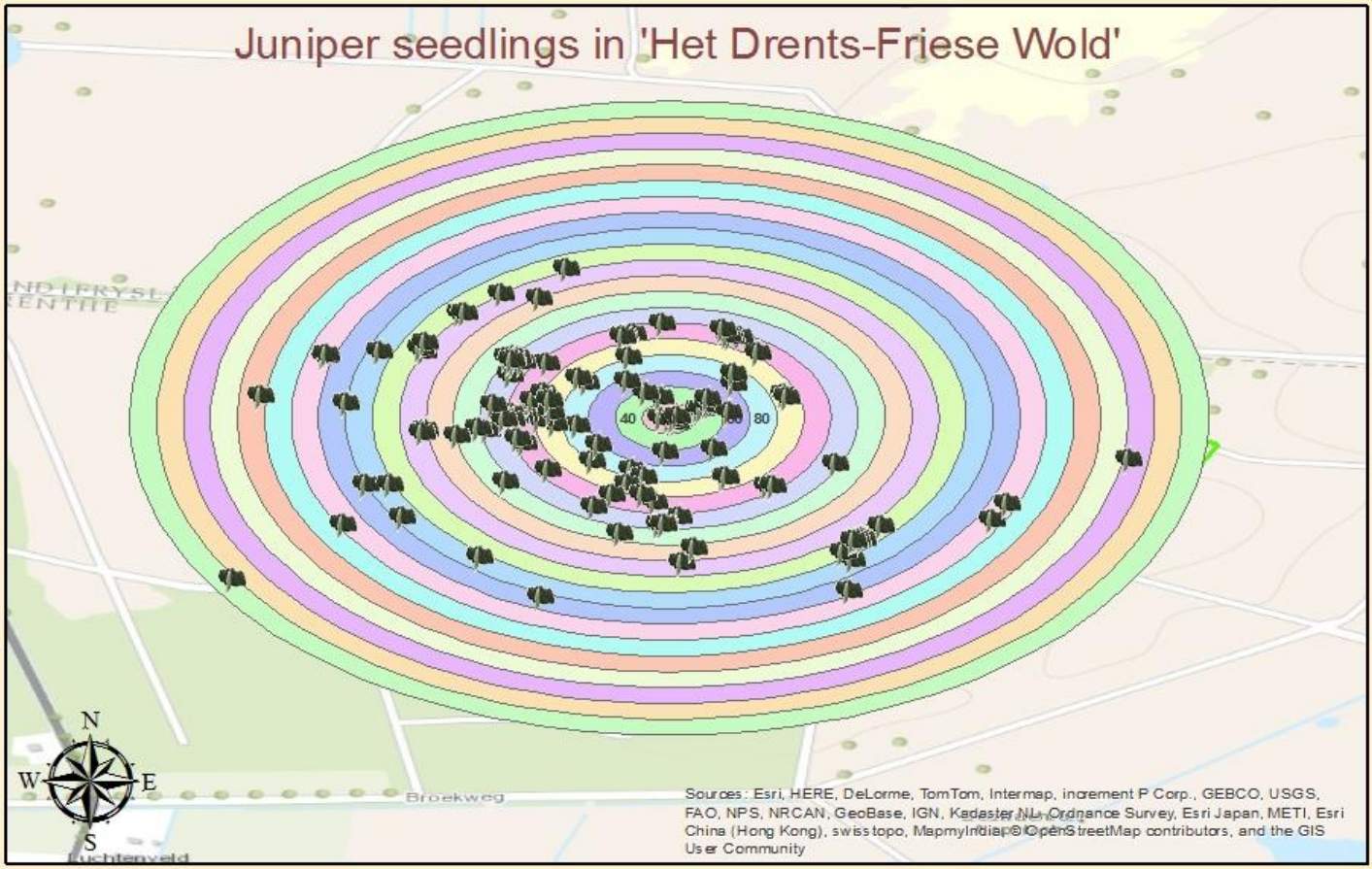

Kieming onder of naast oude bomen

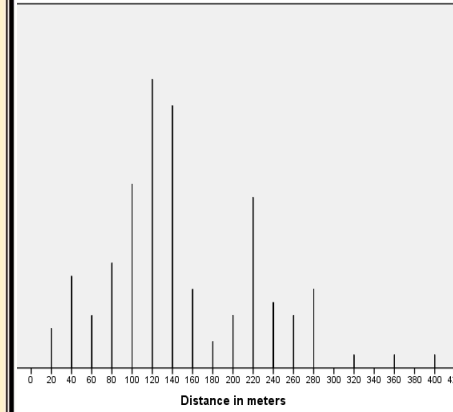
Stelling Janzen_Connell

Janzen_Connell in de Kale duinen

1 amount of seedlings and their distance in meters to the maternal tree

Legend

- Located juniper
- Research area

Van Hall
Larenstein, 2014

Patroon: Combinatie van kale plekken (kieming) en beschutting (overleving)

1107

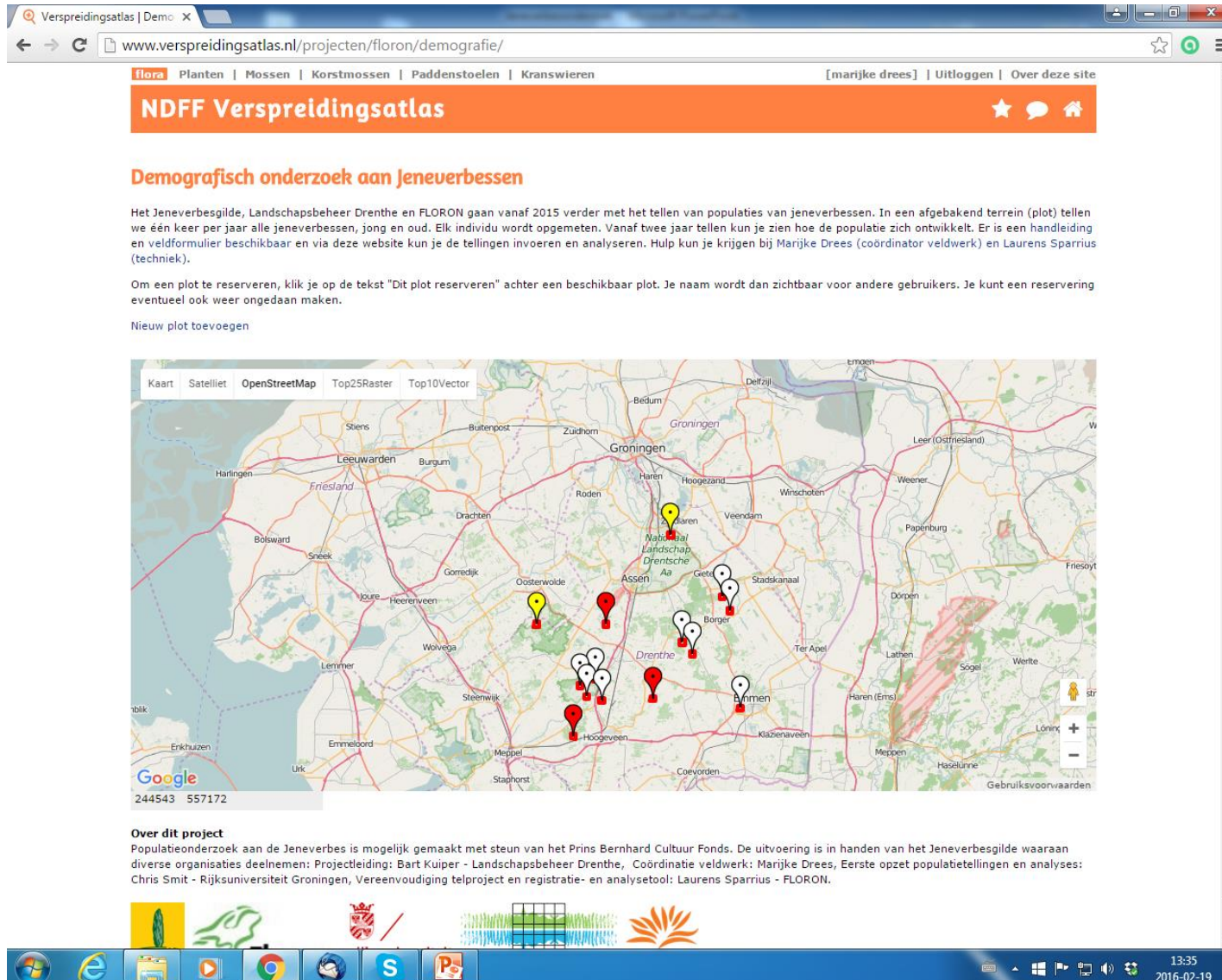
Conclusies

- Nu: Meer verjonging en betere overleving
- Dynamiek nodig
- Stikstof heeft bodem veranderd
- Verdroging
- Geen zorgen over vraat door schapen

Huidige N depositie voldoende verlaagd?

Nieuw: landelijk populatieonderzoek (trends)

Verspreidingsatlas | Demo x

www.verspreidingsatlas.nl/projecten/floron/demografie/

Flora | Planten | Mossen | Korstmossen | Paddenstoelen | Kranswieren [marijke drees] | Uitloggen | Over deze site

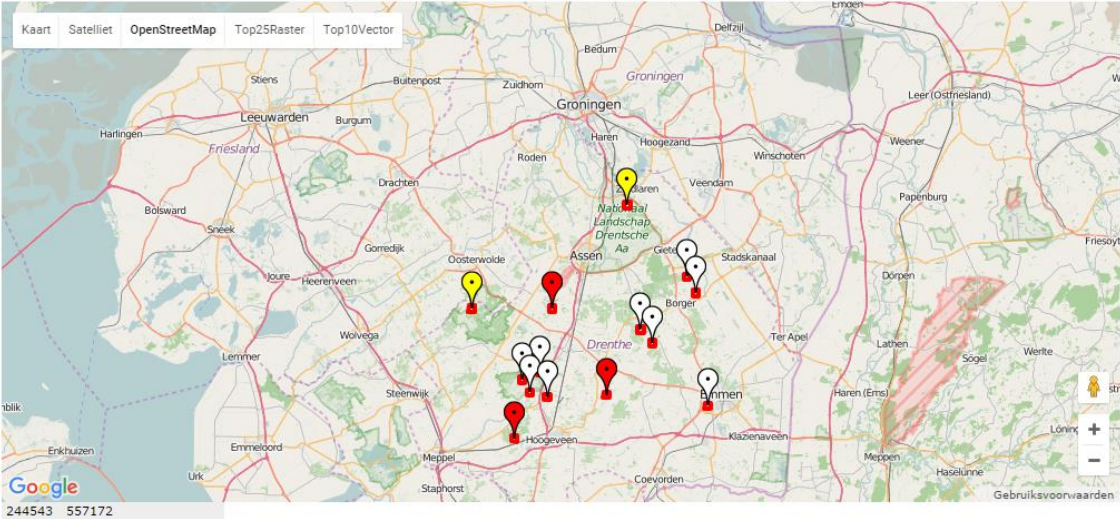
NDFD Verspreidingsatlas

Demografisch onderzoek aan Jeneverbessen

Het Jeneverbegsilde, Landschapsbeheer Drenthe en FLORON gaan vanaf 2015 verder met het tellen van populaties van jeneverbessen. In een afgebakend terrein (plot) tellen we één keer per jaar alle jeneverbessen, jong en oud. Elk individu wordt opgemeten. Vanaf twee jaar tellen kun je zien hoe de populatie zich ontwikkelt. Er is een handleiding en veldformulier beschikbaar en via deze website kun je de tellingen invoeren en analyseren. Hulp kun je krijgen bij Marijke Drees (coördinator veldwerk) en Laurens Sparrius (techniek).

Om een plot te reserveren, klik je op de tekst "Dit plot reserveren" achter een beschikbaar plot. Je naam wordt dan zichtbaar voor andere gebruikers. Je kunt een reservering eventueel ook weer ongedaan maken.

[Nieuw plot toevoegen](#)

Over dit project

Populatieonderzoek aan de Jeneverbes is mogelijk gemaakt met steun van het Prins Bernhard Cultuur Fonds. De uitvoering is in handen van het Jeneverbegsilde waaraan diverse organisaties deelnemen: Projectleiding: Bart Kuiper - Landschapsbeheer Drenthe, Coördinatie veldwerk: Marijke Drees, Eerste opzet populatietellingen en analyses: Chris Smit - Rijksuniversiteit Groningen, Vereenvoudiging telproject en registratie- en analysetool: Laurens Sparrius - FLORON.

Nieuw: Landelijke monitoring Trend, leeftijd

[Planten](#) | [Mossen](#) | [Korstmossen](#) | [Paddenstoelen](#) | [Kranswieren](#)

[Laurens Sparrius] | [Uitloggen](#) | [Over deze site](#)

Verspreidingsatlas

Plot bewerken

Locatie

Individen

Bezoeken

Statistieken

gebiedsnaam

De Tweelingen

x

243,5

y

545,5

beschrijving

Staatsbosbeheer

bestand bijvoegen/vervangen
toegestane bestandstypen:
docx doc pdf xls xlsx jpg tif png

Bestand kiezen

Geen bestand gekozen

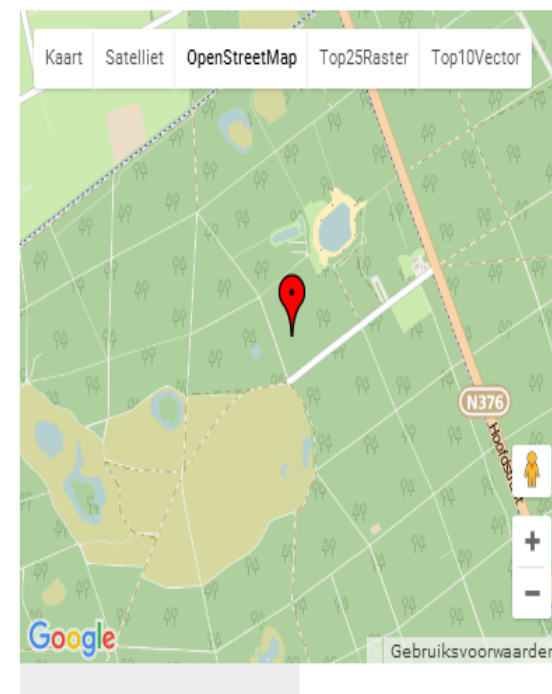
plotnummer

11

laatst gewijzigd

11 september 2015

Wijzigingen opslaan

Verspreidingsatlas

Plot bewerken

[Terug naar plot](#)

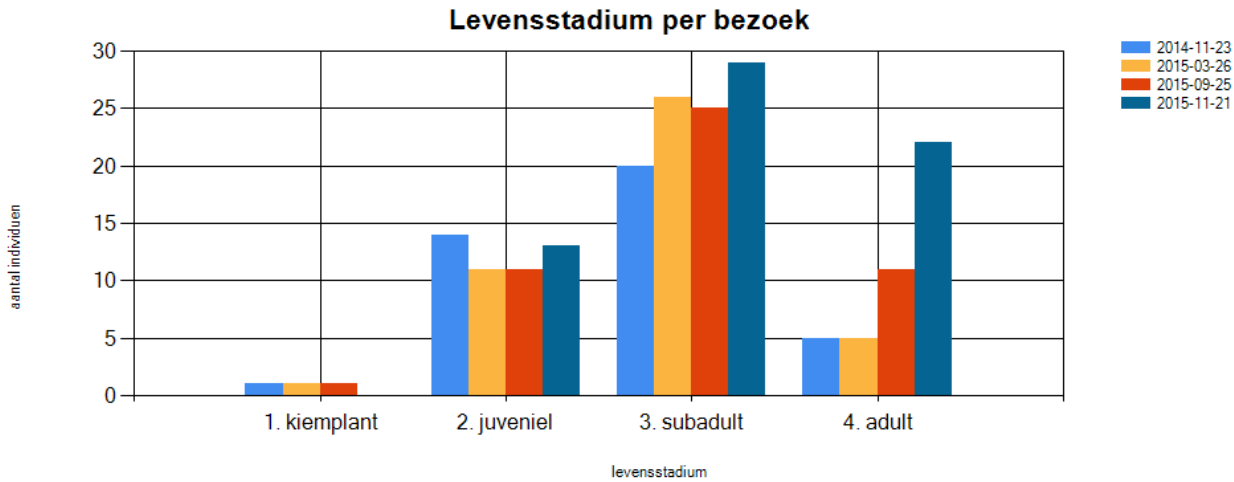
Getelde individuen tijdens dit bezoek

+ vul de lijst met alle individuen voor dit plot

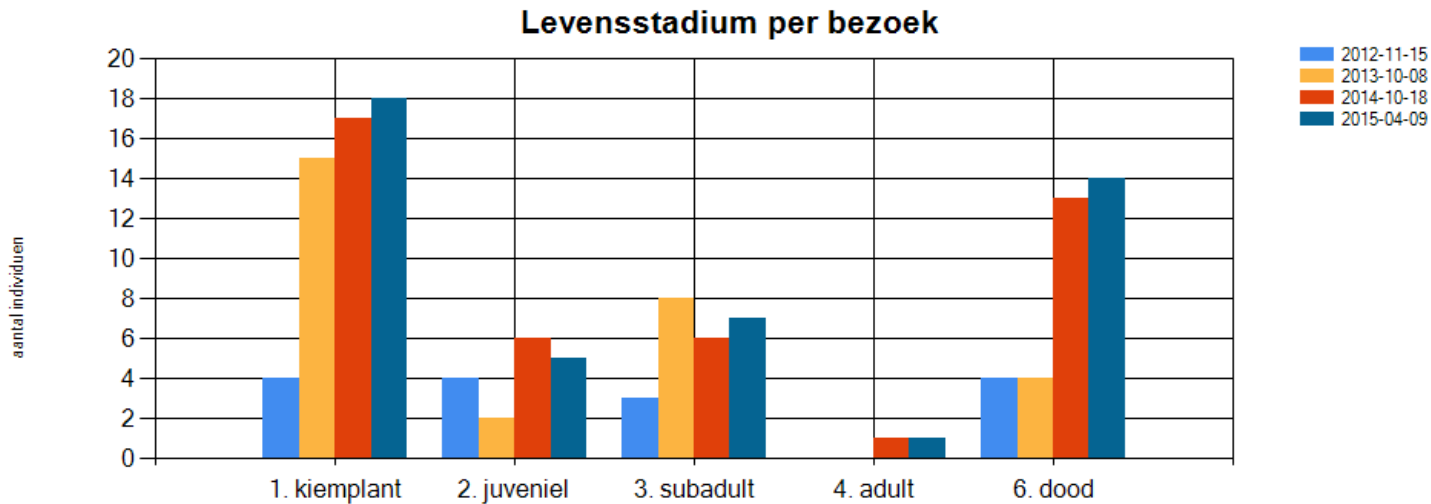
	individu	levensstadium	vitaliteit	schaduw	doodsoorzaak	diameter	opmerking
Bewerken	2801	subadult	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	22	
Bewerken	2802	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	9	
Bijwerken Annuleren	2803	<input type="text" value="subadult"/>	<input type="text" value="zeer vitaal"/>	<input type="text" value="nee"/>	<input type="text" value="niet van toepassing"/>	<input type="text" value="22"/>	<input type="text"/>
Bewerken	2804	subadult	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	10	
Bewerken	2805	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	6	
Bewerken	2806	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	5	
Bewerken	2807	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	6	
Bewerken	2808	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	8	
Bewerken	2809	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	6	
Bewerken	2810	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	6	
Bewerken	2811	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	8	
Bewerken	2812	kiemplant	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	4	
Bewerken	2813	subadult	vitaal	nee	niet van toepassing	19	
Bewerken	2814	subadult	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	17	
Bewerken	2815	subadult	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	10	
Bewerken	2816	juveniel	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	7	
Bewerken	2817	adult	matig	nee	niet van toepassing	19	
Bewerken	2818	subadult	zeer vitaal	nee	niet van toepassing	11	

Statistieken

Tweelingen

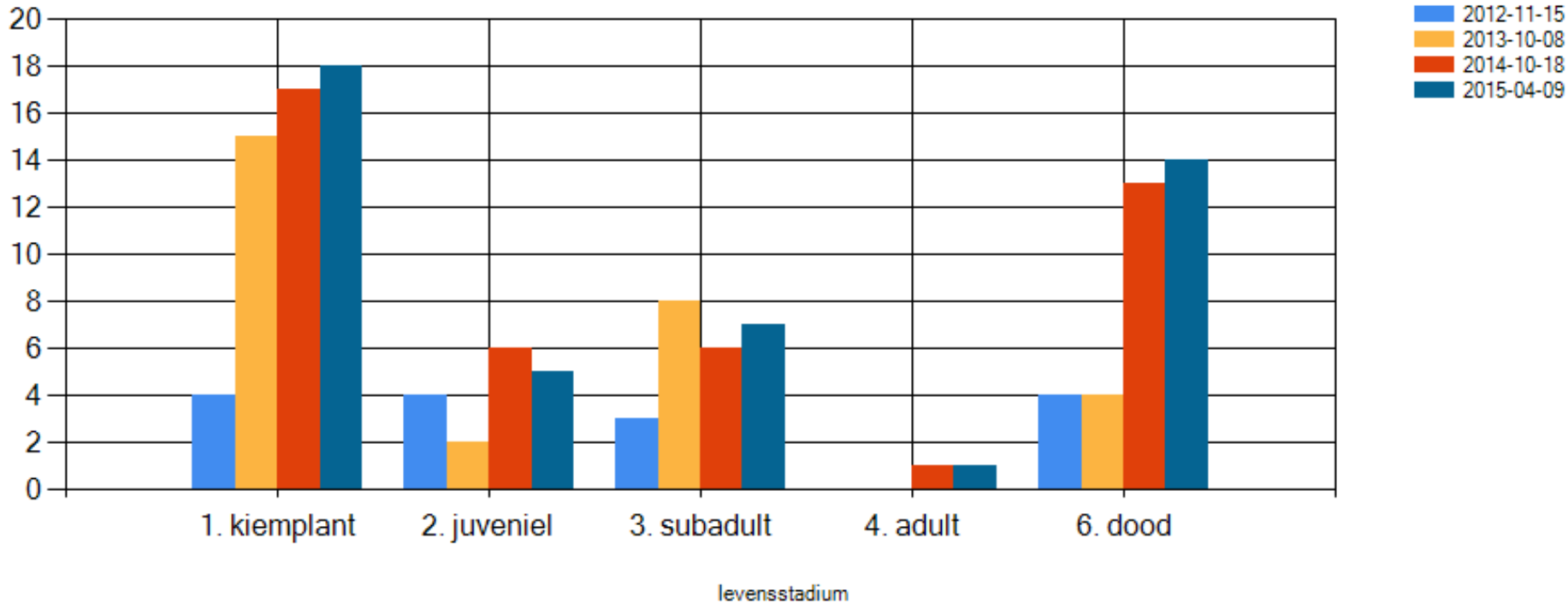

Kralo

Kralo

Levensstadium per bezoek

- Kralo 58% overleving tot 2^e jaar

Adressen

Medewerkers gezocht voor:

Ter Horsterzand

Mantingerzand
www.verspreidingsatlas.nl

Echtenerzand

Dwingelderveld heide bij Sterrewacht

Kale Duinen

Marijke.drees@kpnplanet.nl